

Hilari DE CARA

Refraccions

Barcelona: Proa («Óssa Menor» 345), 2015

Així com la llum de les marines pintades per l'escola flamenca s'ha explicat per l'especial refulgència produïda entre les vastes extensions de cel i de mar, l'ull d'Hilari de Cara ens planteja una mirada poètica ben particular. Professor de literatura i gestor cultural establert a Manacor, la seva obra literària potser no és a bastament reconeguda, encara que prou nodrida tant per nombre com per gèneres. Segurament, la novel·la *Un llac en flames* (2009) és el seu títol més celebrat, però la seva trajectòria poètica demostra tenacitat ja des de l'inicial *L'espai del senglar* (1985), passant posteriorment i entre d'altres pels premis *Absalom* (2006), premi de la crítica Cavall Verd; *Postals de cendres* (2008), Premi Serra d'Or; *Nunc* (2012), Premi Bernat Vidal i Tomàs 2012, o *Carrer d'Artà* (2014). Una trajectòria a què ara cal afegir una nova obra, *Refraccions* (2015), Premi Carles Riba 2014.

Refraccions està dividit en dos grans apartats, «Imatge refractada» i «Imatge damunt l'aigua». En el primer apareixen 33 poemes tot sovint breus, sense títol i mancats de puntuació, mentre que al segon els signes són presents per 36 poemes, amb una progressiva extensió especialment a la part final. En ambdós, en qualsevol cas, apareixen una sèrie de trets comuns: la descripció delicada i suggeridora de fets quotidians a partir especialment del sentit de la mirada, en una sèrie d'escenes en què sovinteja el «Tu» tan amorós com interpellador. Amb l'ús dels dialectalismes (*níguls, moscards...*) a més de neologismes força ben trobats, el poeta emmarca fets aparentment irrelevants en força escenes portuàries on la llum de diverses parts del dia, sobretot la d'horabaixa, il·lumina una realitat feta de sobreentesos tanmateix redescoberts. En aquest sentit, es reprèn la temàtica de *Nunc* però amb una voluntat més alambinada, i la narrativitat de llavors dóna peu a una volguda metafísica de l'absort: quadres de costums emocionals on es descriu el pas del temps, el qual, paradoxalment i molt encertada, és fixat de manera intempestiva. Per aconseguir-ho, amb un llenguatge molt senzill que sovint descansa en una metàfora pura o un epifonema resolutiu tot i que a vegades ratlla el prosaisme de l'evident, l'oli és, especialment a la primera part, l'element predominant que cobreix l'exterioritat del poeta amb una pàtina entre melangiosa i alentida. Amb aquest, el jo poètic planteja una visió meditativa i distanciada, a voltes desmenjada i amb una relació amorosa no exempta de desencisos o retrets, però que es revalorava de manera eròtica un cop

superat l'atuïment dels costums. Juntament amb l'oli, cal destacar la presència del somni com a espai liminar i com a àmbit de descoberta, una via perceptiva més que fa de l'oníric un altre pou de percepcions intemporals. En aquest sentit, el primer i darrer poema de la segona part són proves irrefutables, i aquesta introspecció del sopor pròpia de l'autoconsciència o de l'escriptura sempre és descrita amb elements soterrats com la saba, la sang o el magma. Tots ells, en definitiva, elements líquids que combinen i culminen en els darrers versos de la primera part del llibre: «...tot muda / la vida heracliteja».

Segons el *Diec2*, anomenem refracció la «modificació de la trajectòria d'un raig o del front d'una ona quan travessa una superfície que limita dos medis diferents». Tenint-ho present i recordant-ne els subtítols així com els elements líquids, resulta obvi considerar cada part del volum com les possibles dues cares refractades d'una mateixa imatge. Fins i tot es pot pensar en l'ull, element troncal en la segona part, o la llum com a escriptura poètica culpable de l'enganyifa en tant que fals esqueix de l'aparença. Plantejada interpretativament des de la física òptica, la manca de puntuació de la primera part acarada amb la segona ens permetria una lectura amb moltes possibilitats. Amb tot, sense entrar en el laberint freudià, també val la pena destacar la importància de la somnolència com a estat entre hipnagògic i existencialista. Al capdavant, l'esment, en un dels poemes, de Mersault, el camusià protagonista de *L'Étranger*, no és pas accidental. El jo poètic transmet certa delectança decadentista per aquesta focalització densa i enganxifosa que alenteix la percepció i desautomatitza tant mirada com verb, però també és cert que H. de Cara sap verbalitzar-la activament i desperta: la bellesa de metàfores sobre la fugacitat com «Tot s'esvaeix com el dors d'una flaire / de llimones» és ben notable. Així i tot, especialment en els poemes més llargs de la segona part hi ha un recurrència d'elements (pètals, ferides, ulls) i una evolució estacional que donen peu a trobar el desllorigador moral, amb l'assumpció del temps o la superació de les mancances com a ferides que cal superar un cop seques i transcendir-les. Alguns poemes finals són, en aquest sentit, declaracions d'intencions ben evidents, de manera que aquests ajuden a una lectura que clou cíclicament en una disjuntiva entre el somni i la vetlla, tancant el cicle de manera potser abrupta però efectiva.

Al celebèrrim pròleg de *Nabí*, G. Ferrater plantejava el joc poètic de les inadequades racionalitzacions dels humans bastides segons l'experiència immediata. Aquesta afirmació bé serveix per llegir *Refraccions* des d'una voluntat desvetlladora, en aquesta doble mirada segons la consciència d'aquesta fal·làcia o la complença d'una existència trencadissa. Aquesta juguesca entre la disjuntiva i la disrupció dona molt de joc, i el que aparenta ser una poesia de certa immediatesa conté un univers simbòlic dens però potser assumidament incomplet. A *Refraccions*, el poeta no pretén enlluernar el lector amb un primer pla de contrastos efectistes, sinó que es decanta per una visió més clàssica, gairebé ataràxica, del poema. Com l'ull de Jan

van Goyenr o Simon de Vlieger, la mirada d'Hilari de Cara és la que il·lumina aquest contrast entre l'aparença i l'essencial, i la que li atorga veracitat verbal i idiosincràtica en un punt de fuga de lectura il·limitada.

Jordi Florit Robusté
Universitat de Barcelona